

Normy a technická dokumentace

Určeno pro studenty FBI předmětu
452081/06 Elektrotechnika

Legislativní opora – zákon 22/1997 Sb.

Zákon 22/1997 (Technické požadavky na výrobky)

- Stanovuje technické požadavky (TP) na výrobky
- Určuje práva a povinnosti osob uvádějící výrobky na trh
- Stanovuje pravidla tvorby a uplatňování norem

Cílem je, aby výrobek uvedený na trh byl **bezpečný** –
znění zák. 102/2001 – obecné požadavky na
bezpečnost výrobku

Bezpečný výrobek

Výrobek, který za běžných nebo rozumně předvídatelných podmínek nepředstavuje žádné nebezpečí

Výrobek, jenž může ohrozit oprávněný zájem (bezp. osob, hmotné škody, Ž.P.) – **musí splňovat technické předpisy (TP)** (– tj. harmonizované, resp. určené normy)

Tj. prokázat shodu s TP – prohlášení o shodě

- pro evropské společenství značka CE (harmonizované normy)
- pro ČR značka CCZ (určené technické normy)

! prohlášení o shodě musí mít výrobce nebo dovozce na území ČR a musí je na vyžádání předložit ČOI. - § 13

Mechanismy zák. 22/1997 Sb.

§ 18

Zákon pověřuje ČOI dozorem nad stanovenými výrobky

§ 5

Tvorbu technický norem zajišťuje stát (MPO může pověřit PO)

§ 9

Státní zkušebnictví zabezpečuje posouzení shody s TP

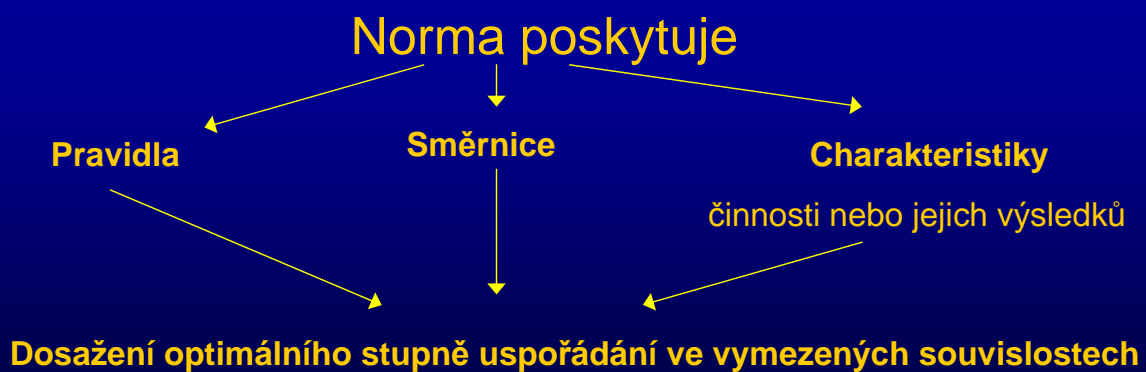
§4

Splnění harmonizované resp. určené normy = splnění požadavků stanovených technickým předpisem

Obecná definice norem ČSN

ČSN - české technické normy určují všeobecné technické věci a stanoví požadavky na výroby a technicko – organizační činnosti pokud je to účelné z hledisek:

- jednotek, terminologie, technické dokumentace
- jakosti výrobků
- ochrany (zdraví, majetek, životní prostředí)

Označování norem

označování českých norem

ČSN 00 00 00 – 0 – 0

označování převzatých norem

- značka ČSN a norma cizí – ČSN ISO 2064
- kombinace předchozích způsobů
ČSN 01 0172 – ISO 5964
- Při zapracování dokumentů HD nebo QC pak označení
ČSN 34 7410 – 3 HD21.3S2, ČSN IEC 723 – 1 QC 25 0000

Označování norem, nezávaznost norem

Norma harmonizovaná (HN)

Přejímá plně požadavky stanovené EN nebo HD, které byly uznány orgány ES jako HN

Norma určená

Norma je určena pro splnění TP na výrobky vyplývající z technického předpisu

Splnění UN je považováno za splnění TP

Normy ČSN nejsou ve smyslu zákona obecně závazné (pozor viz výše!!)

Toto nelze chápat jako neplatnost norem, jedná se o dohodnutou hranici úrovně technických řešení – tj. nezávaznost je prostor pro nové a dokonalejší řešení (proto je nezbytná znalost norem)

Normalizační instituce, cizí normy

ÚNMZ – úřad pro technickou normalizaci, metrologii a zkušebnictví (*zastupuje působnost státu, organizační složka MPO*)

ČNI – český normalizační institut (*tvorba, vydávání, rušení, distribuce norem, řízená MPO*)

TNK – technická normalizační komise (*odborný poradní orgán ČNI*)

Cizí normy

Celosvětové normy označené	IEC (elektrotechnické) ISO (ostatní)
Evropské normy označené	EN
Německé normy označené	DIN

Nařízení vlády č. 17 / 2003 Sb. a zákon 102/2001 Sb.

Tyto zákony jsou v souladu s ustanovením zákona 22/1997 Sb.

NV 17/2003 – stanovuje TP na výrobky nn (50 – 1000 V AC,
75 – 1500 V DC)

- stručně: EZ může být uvedeno na trh, splňuje – li požadavek tohoto NV
- za splnění TP se považuje – splnění harmonizovaných nebo určených technických norem
- podmínky uvedení EZ na trh (posouzení shody, zavedení vnitřní kontroly výroby, technická dokumentace)

Zákon 102/2001 Sb

Stanovuje obecné požadavky na bezpečnost výrobku (definice, průvodní dokumentace, požadavky na bezpečnost, dozor)

Tato norma byla prodána firmě: Vysoká škola báňská-Technická univerzita Ostrava, ICO 61989100
Prodej nebo poskytnutí normy třetí osobě je v rozporu se zákonem !

ČESKÁ TECHNICKÁ NORMA

ICS 13.260, 91.140.50

Srpen 2007

**Elektrické instalace nízkého napětí –
Část 4-41: Ochranná opatření pro zajištění
bezpečnosti – Ochrana před úrazem elektrickým
proudem**

ČSN 33 2000-4-41
ed. 2

eqv HD 60364-4-41:2007
mod IEC 60364-4-41:2005

Low voltage electrical installations –
Part 4-41: Protection for safety – Protection against electric shock
Installations électriques à basse tension –
Partie 4-41: Protection pour assurer la sécurité – Protection contre les chocs électriques
Einrichtungen von Niederspannungsanlagen –
Teil 4-41: Schutzmaßnahmen – Schutz gegen elektrischen Schlag

Tato norma je českou verzí harmonizačního dokumentu HD 60364-4-41:2007. Překlad byl zajištěn Českým normalizačním institutem. Má stejný status jako oficiální verze.

This standard is the Czech version of the Harmonization Document HD 60364-4-41:2007. It was translated by Czech Standards Institute. It has the same status as the official version.

Nahrazení předchozích norem

S účinností od 2009-02-01 se nahrazuje ČSN 33 2000-4-41 z února 2000, která do uvedeného data platí společně s touto normou.

Dokumentace v elektrotechnice

Pravidla tvorby dokumentace

- dokumentace (třídění, strukturování, správa dokumentů)
- zhotovování dokumentů používaných v elektrotechnice
- písmenové označování veličin a jednotek, použití odborné terminologie

Důvodem zavedení odborné terminologie je jednoznačnost a srozumitelnost výkladu (slovník IEC 50, normy)

Formy uvádění informací v dokumentech

Formy uvádění informací v dokumentech:

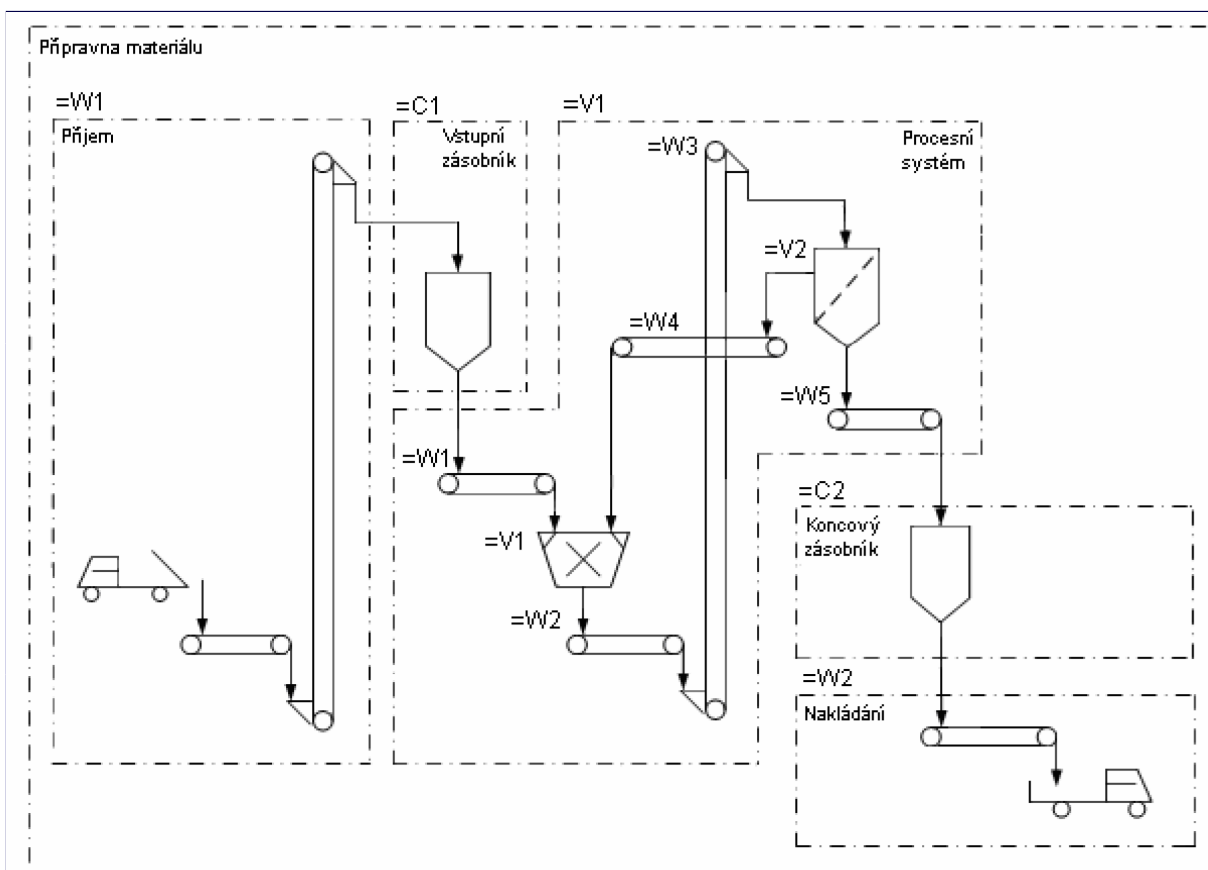
- výkresová
- obrázková
- textová

V elektrotechnice se používají:

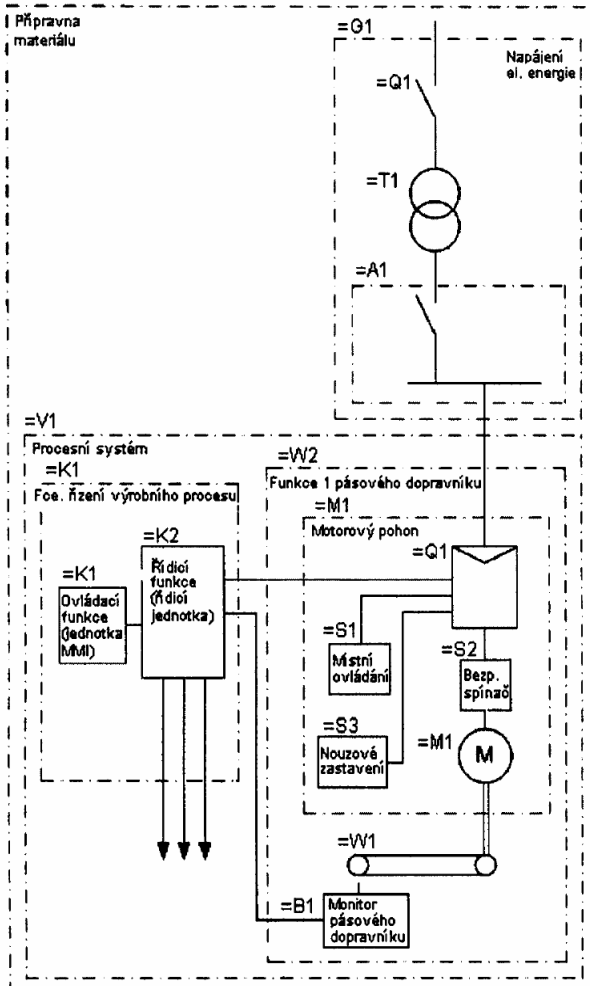
- schémata
- výkresy
- tabulky (seznamy)
- diagramy a grafy

Schémata v dokumentech

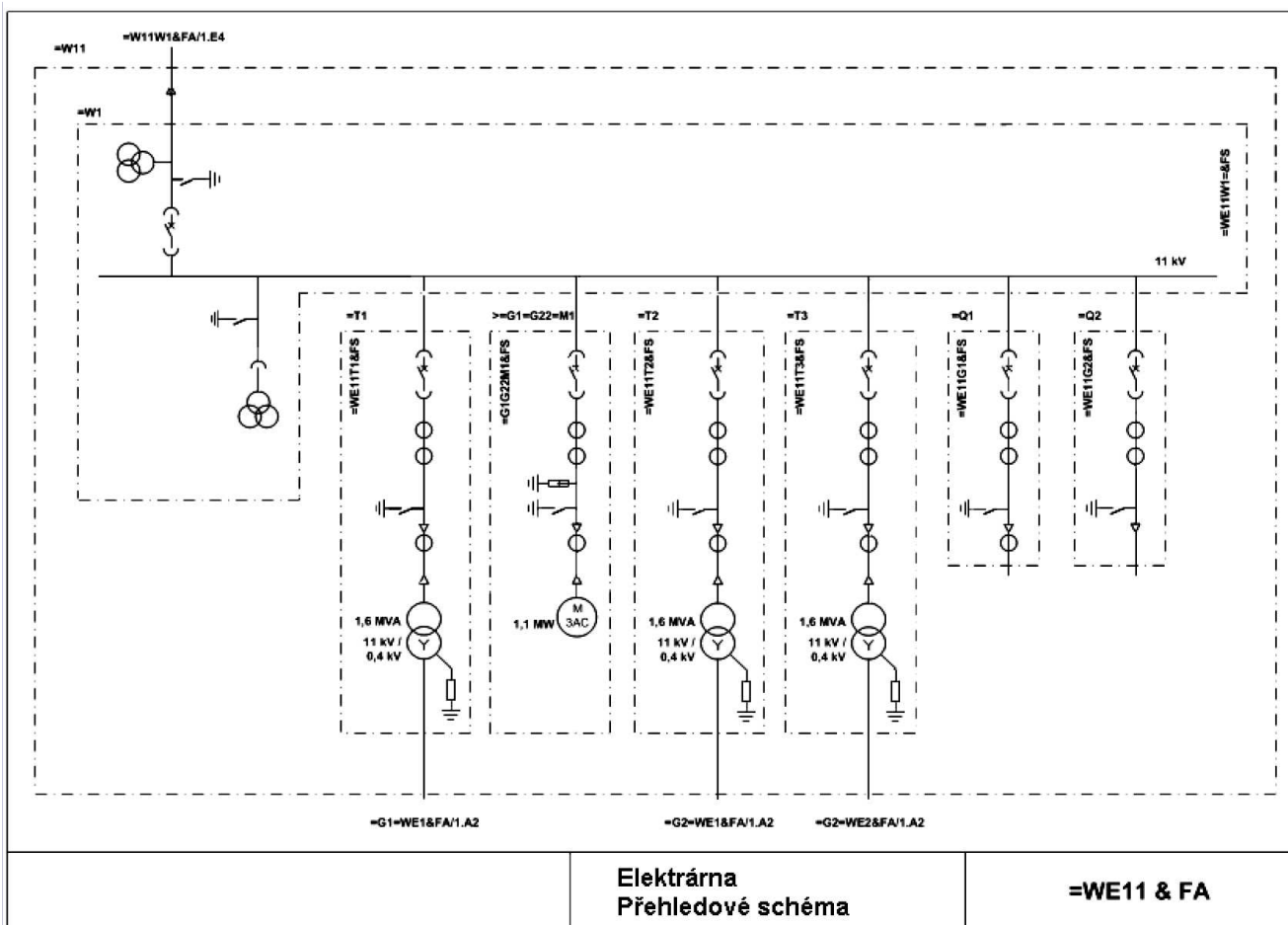
- **přehledové** – zevrubný náhled na předmět např. přehledové schéma rozvodů, rozváděčů apod.
- **funkční** – poskytuje informace o funkčním chování systému, např. Ekvivalentní log. schéma
- **obvodové** – obsahuje informace o působení dokumentů a soustavy obvodů vč. propojení
- **zapojovací** – informace o fyzickém propojení mezi jednotlivými jednotkami, komponenty

Obrázek 54 – Přehledové schéma provozního celku manipulace s materiálem (Příklad převzat z IEC 61346-1)

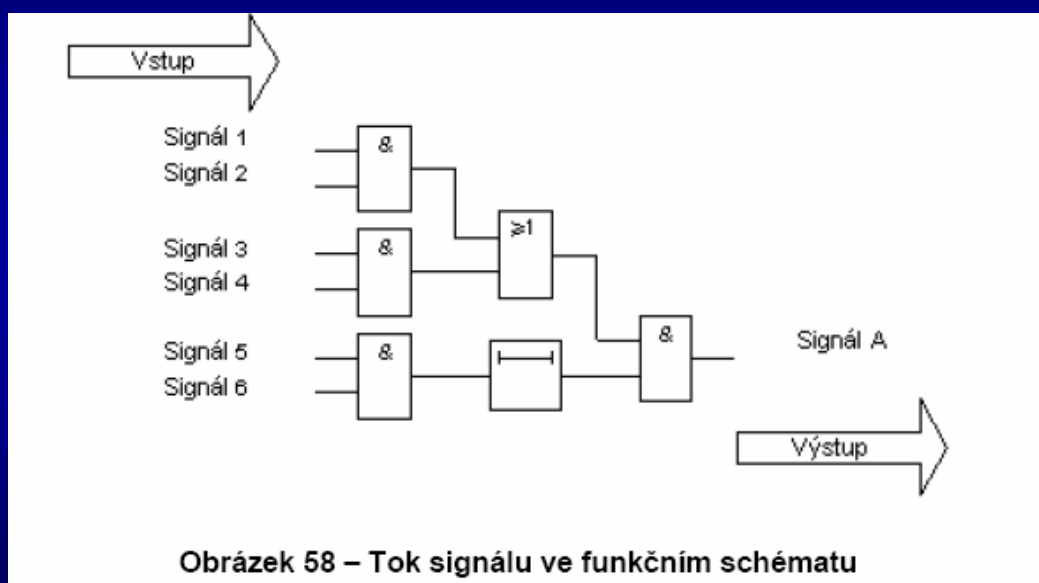

Přehledové schéma činnosti pásového dopravníku

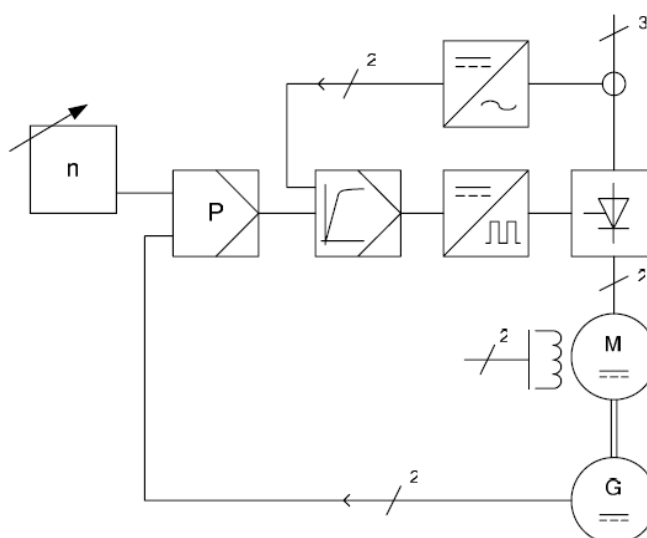

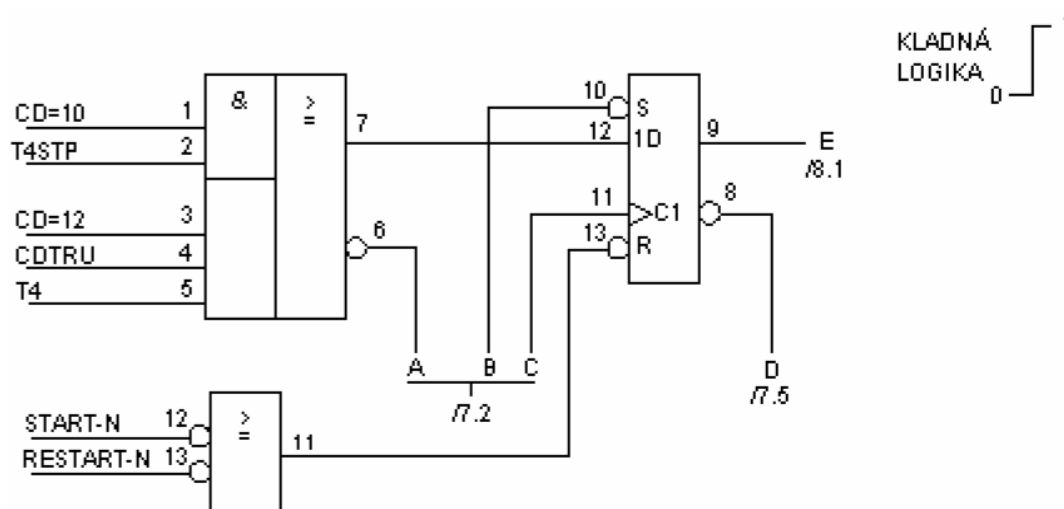
Schémata v dokumentech - funkční schéma

Schémata v dokumentech - funkční schéma

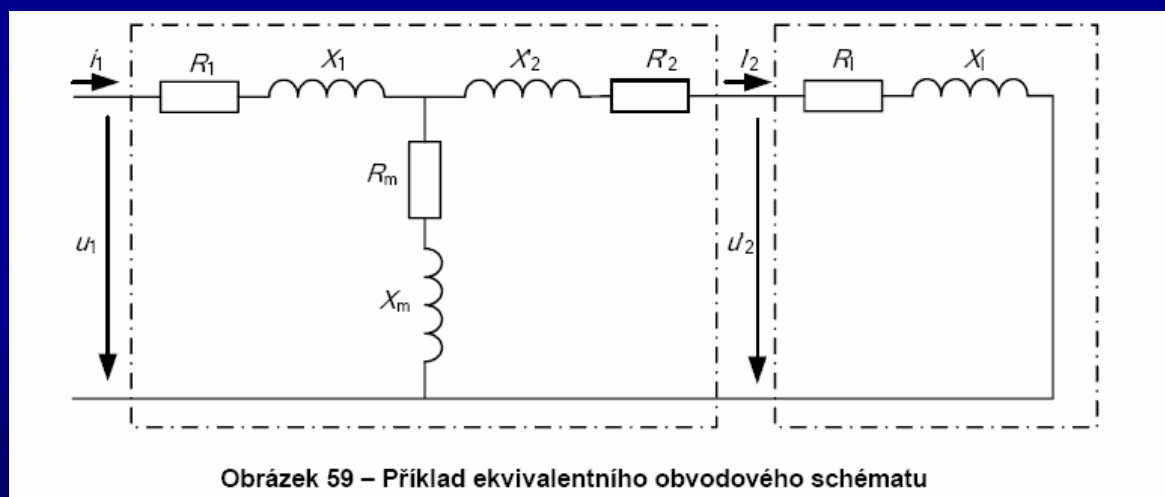

Schéματα v dokumentech - obvodové schéma

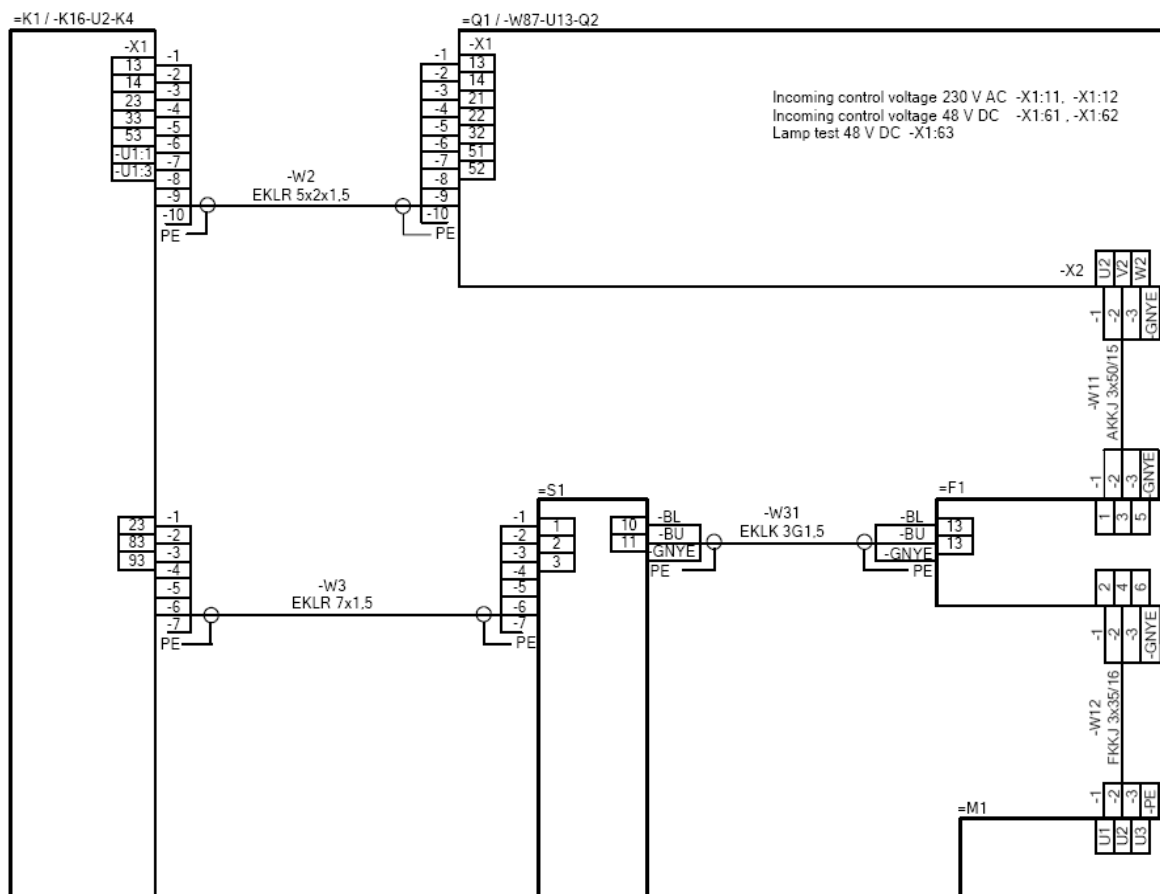

Obrázek 39 – Detail obvodového schématu používajícího dohodu o kladné logice

Schéματα v dokumentech - obvodové schéma

Obrázek 59 – Příklad ekvivalentního obvodového schématu

Obrázek 78 – Příklad zapojovacího schématu

Dokumenty v elektrotechnice

- **Výkresy** – topografická, geometrická poloha, pravidla v normách
- **Tabulky** – řádky a sloupce, označení prezentované informace na každé stránce (např. závislosti, propojení a připojení – kabelů, konektorů atd.)
- **Diagramy, grafy** – poskytují informace pro pochopení funkce, chování, závislost na čase atd.

Značky pro elektrotechnická schémata

Značky musí odpovídat mezinárodní normě (dnes databáze IEC60617-DB)

(dříve platná ČSN EN 60617 (01 3390))

Oblasti IEC60617-DB (En/Fr), informace v TNI 01 3760

- vodiče, spojovací materiál
- Základní pasivní komponenty
- Výroba, přeměna el. energie
- Polovodiče a elektronky
- Spínací, ovládací a ochranná zařízení
- Měřicí přístroje, světelné zdroje, signální zařízení
- Telekomunikační přenos, spouštěcí a periferní zařízení
- Architektonické a topografické instalační plány a schémata

Normativní odkazy

Pravidla pro dokumentaci:

ČSN EN 61135:1998 (01 3721) – Třídění a označování dokumentů

ČSN EN 62023:2002 (01 3711) – Strukturování technické informace a dokumentace

ČSN EN 82045 – 1:2002 (01 3740) – Správa dokumentů –
Část 1: Zásady a metody

Pravidla pro výkresy:

ČSN EN 61082-1,2..6 (01 3380) – Zhotovování dokumentace v elektrotechnice (do 5/2009)

ČSN EN 61082-1 ed.2 (platí souběžně)

-pravidla pro prezentaci, uvádění informací

-specifická pravidla pro schémata, výkresy, tabulky

Označování a popisy ve schématech ČSN EN 61346 – 1,2,4

Sestava úplného označení:

= Blok1; +Blok2; -Blok3; :Blok4

BLOK 1 OZNAČENÍ VYŠŠÍ ÚROVNĚ (usnadní návaznosti na jiné oblasti jako např. funkční celek, přístroj, budova, závod apod.)

BLOK 2 UMÍSTĚNÍ PŘEDMĚTU (rozdávěč, sekce, pult apod.)

BLOK 3 IDENTIFIKACE PŘEDMĚTU (písmenočíslicové označení)
sestavující z kombinace označení 3A 3B 3C, kde

3A ... označení druhu přístroje - prvku (písmenový kód - viz.dále)

3B ... pořadové číslo prvku

3C ... funkce (není povinně vyžadováno)

BLOK 4 OZNAČENÍ PŘÍPOJNÉHO MÍSTA (např. svorky, pořadové číslo vývodu)

= , + , - , : identifikační znaky (předznamenání bloku) (funkce, produkt, umístění)

Písmenný kód	Druh předmětu	Příklady	P í s e m n é k ó d y d i e l e c 7 5 0
A	Sestavy, podsestavy	Zesilovač složený z diskretních komponentů (součástek),	
B	Převodníky neelektrických veličin na elektrické a naopak	Termoelektrické čidlo, termočlánek, fotobuňka, dynamometr, piezoelektrický měnič, mikrofon, přenoska, reproduktor, ...	
C	Kondenzátory		
D	Binární prvky, zpožďovací zařízení, paměťové prvky	Číslicové IO a zařízení, zpožďovací linky, logické prvky, paměti, registry, zapisovače	
E	Různé	Osvětlovací těleso, topné zařízení, ostatní zařízení	
F	Jistící a ochranná zařízení	Pojistka, přepěťová doutnavka, bleskojistka	
G	Generátory, napájecí zdroje	Rotační generátor, rotační měnič kmitočtu, baterie, oscilátory	
H	Signalizační zařízení	Optický indikátor, akustický indikátor	
K	Relé, stykače		
L	Tlumivky, reaktory	Indukční cívka, závěrná tlumivka,	
M	Motory		
N	Analogové prvky	Operační zesilovač, hybridní analogo/ číslicové zařízení	
P	Měřicí přístroje a zařízení, zkušební zařízení	Indikační, záznamové a integrační měřicí přístroje, hodiny	
Q	Spínací zařízení pro silové obvody	Vypínač, odpojovač	
R	Rezistory	Nastavitelný rezistor, potenciometr, reostat, bočník, termistor	
S	Spínače pro řídicí obvody	Ovládací spínač, tlačítko, mezní vypínač, volič, řadič,	
T	Transformátory	Napěťový transformátor, proudový transformátor	
U	Modulátory, měniče	Diskriminátor, demodulátor, měnič kmitočtu, kodér, invertor,	
V	Elektronky, polovodiče	Elektronka, výbojka, dioda, tranzistor, tyristor	
W	Vedení, vlnovody, antény	Vodič, kabel, přípojnice, vlnovody, dipóly, paraboly	
X	Svorky, zdířky, zástrčky, zásuvky	Spojovací zástrčka a zásuvka, krokosvorka, zkušební hrot, svorkovnice, spojka, kabelová koncovka a spojka	
Y	Elektricky ovládaná mechanická zařízení	Brzda, spojka, vzduchový ventil	
Z	Zakončovací články, filtry, ...	Krystalový filtr, přenosový článek (síť)	

Písenné označování veličin

Vychází z jednotek SI

ČSN ISO 31-0,	Část 0: Všeobecné zásady
ČSN ISO 80000-3	Část 3: Prostor a čas
ČSN ISO 80000-4:	Část 4: Mechanika
ČSN ISO 31-4	Část 4: Teplo
ČSN ISO 31-5	Část 5: Elektřina a magnetismus
ČSN ISO 31-7	Část 7: Akustika
ČSN ISO 31-11	Část 11: Matematická znaménka a znaky
<i>používané ve fyzikálních vědách a v technice.</i>	
ČSN ISO 31-13	Část 13: Fyzika pevných látek
<i>Soubor norem ČSN IEC 27-1,4 a ČSN IEC 60027-2,3 (33 0100)</i>	
<i>Písmenové značky používané v elektrotechnice</i>	

Odborná terminologie v elektrotechnice

ČSN IEC 50 (111), *Mezinárodní elektrotechnický slovník - Kapitola 111: Fyzika a chemie*

ČSN IEC 60050 -101 ....., *Kapitola 101-
Matematika*

ČSN IEC 60050 - 195 ...*Kapitola 195: Uzemnění a
ochrana před úrazem elektrickým proudem atd .*

"Odborné názvosloví neboli terminologie je nezbytnou podmínkou ke zvládnutí a využití všech zkušeností a myšlenek ve všech oborech. Vyspělá terminologie je nutná nejen k jejich dokumentování, ale i k jejich překládání a k pohotovému tlumočení, k jejich **využívání při výuce na odborných školách** jakož i k vyučování cizím jazykům".